

Χαρισματικοί μαθητές

-
- Τα χαρισματικά παιδιά, όπως όλα τα παιδιά, χρειάζονται έναν δικό τους χώρο όπου μπορούν να είναι ο εαυτός τους.
 - Μπορεί να δείχνουν προς τα έξω πολλές και διαφορετικές εικόνες, όπως:
 - να είναι ιδιαίτερα απαιτητικοί στις σχέσεις τους με τους άλλους,
 - ανυπόμονοι, με τάση για επίδειξη,
 - κυκλοθυμικοί,
 - παθιασμένοι με ένα συγκεκριμένο ενδιαφέρον,
 - χαμένοι σε ένα ‘μυστήριο κόσμο’,
 - αφηρημένοι, κα.

- Χρειάζονται έναν χώρο όπου μπορούν να νιώθουν ασφαλή και προστατευμένα.
- Πολλοί μαθητές υψηλών ικανοτήτων κρύβουν τις δυνατότητές τους, προκειμένου να βελτιώσουν τις πιθανότητες **να γίνουν αποδεκτοί ως "φυσιολογικοί"** ή να γίνουν **δημοφιλείς** ανάμεσα στους συνομηλίκους τους.

- Τα χαρισματικά παιδιά έχουν το δικαίωμα να λάβουν για τον εαυτό τους την καλύτερη εκπαίδευση.
- Χρειάζονται **ευκαιρίες** ώστε να μάθουν με το δικό τους ρυθμό, να μελετήσουν πράγματα που τους ενδιαφέρουν ***πέρα από τις γνώσεις που ήδη κατέχουν***
- Να προχωρήσουν πέρα από τα βασικά, να μελετήσουν με αφηρημένα δεδομένα που απαιτούν κάτι περισσότερο από απλή σκέψη

-
- Να εργαστούν με συνομηλίκους που μοιράζονται *τα ίδια ενδιαφέροντα* και ικανότητες
 - Να συμμετέχουν σε σχέδια που συνδέουν την μάθησή τους με τον "πραγματικό κόσμο".

Γιατί έχουν ενταχθεί στην ειδική εκπαίδευση;

- Απαιτείται να τους παρέχονται *ενθαρρυντικές εκπαιδευτικές εμπειρίες* ανάλογες με το επίπεδο των δυνατοτήτων τους.
- Η χαρισματικότητα πηγάζει από την αλληλεπίδραση με *εγγενείς ικανότητες* και αναπτύσσεται σε ένα περιβάλλον που τις ενεργοποιεί και τις αναπτύσσει για *να φέρει στην επιφάνεια* υψηλά επίπεδα ικανοτήτων και ταλέντων.

- *Τα ερεθίσματα* πρέπει να προσφέρονται σε όλη τη διάρκεια της ζωής του ατόμου, και ιδιαίτερα κατά τα χρόνια της σχολικής φοίτησης, ώστε οι ικανότητες και τα ταλέντα να βρίσκουν την έκφρασή τους.
- Κάθε άνθρωπος έχει το δικαίωμα να μάθει και να του παρέχονται *ευκαιρίες για μόρφωση* στο πιο κατάλληλο στάδιο, εκεί όπου οι δικές του διαδικασίες ανάπτυξης λειτουργούν πιο παραγωγικά.

- Το σχολείο που διέπεται από δημοκρατικές αρχές οφείλει να εξασφαλίζει **ίσες εκπαιδευτικές ευκαιρίες** για όλα τα παιδιά ώστε να αναπτύξουν πλήρως το δυναμικό τους.
- Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να δίνουμε και στα χαρισματικά παιδιά την ευκαιρία **να μάθουν στο δικό τους ρυθμό ανάπτυξης**.
- Για αληθινά ίσες ευκαιρίες, μία ποικιλία από εκπαιδευτικές εμπειρίες πρέπει να είναι διαθέσιμη σε πολλά επίπεδα.

- ***Η παραδοσιακή εκπαίδευση δεν υπολογίζει επαρκώς τις ανάγκες τους.***
- Τα χαρισματικά παιδιά συχνά έρχονται στο σχολείο έχοντας ήδη αναπτύξει πολλές από τις βασικές τους ικανότητες.
- Σχεδόν από την πρώτη ημέρα νιώθουν απομόνωση, καθώς οι άλλοι τους θεωρούν διαφορετικούς.
- Τα σχολεία δεν είναι ακόμα τόσο ευέλικτα, ώστε να επιτρέπουν τροποποίηση στη δομή και την οργάνωση.

-
- Όταν οι ανάγκες των χαρισματικών και ταλαντούχων παιδιών ικανοποιούνται και το εκπαιδευτικό πρόγραμμα είναι σχεδιασμένο για να καλύψει αυτές τις ανάγκες, αυτοί οι μαθητές **κάνουν σημαντικά βήματα** προς την επιτυχία και ενισχύεται το αίσθημα των ικανοτήτων και της ολοκλήρωσής τους.

- Ο όρος **«χαρισματικοί και ταλαντούχοι μαθητές»** (gifted and talented) έχει γίνει ευρέως αποδεκτός από τη διεθνή επιστημονική κοινότητα, χωρίς ίσως να είναι εξ ολοκλήρου ικανοποιητικός.
- Στην ελληνική νομοθεσία η κατηγορία αυτή των μαθητών αναφέρεται ως «μαθητές με ιδιαίτερες νοητικές ικανότητες και ταλέντα».

Αρχές για την Πλήρη Ένταξη των χαρισματικών και ταλαντούχων μαθητών

- Νοητική προσβασιμότητα. Για να υπάρχει 'νοητική προσβασιμότητα', πρέπει τα σχολεία να προσφέρουν σε όλους τους μαθητές πρόσβαση σε ποικίλα αναλυτικά προγράμματα, από το νηπιαγωγείο έως το πανεπιστήμιο.
- Αυτό δεν σημαίνει ότι πρέπει να εγκαταλείπουν το σχολείο ή την τάξη, αλλά να τους προσφέρονται και ειδικά διαμορφωμένα μαθήματα ανάλογα με το ταλέντο τους.

- Τα σχολεία πρέπει να υιοθετούν πολιτικές που να επιτρέπουν τη διαρκή ατομική πρόοδο όλων των μαθητών ανάλογα με τις διαφορετικές δυνατότητές τους.
- Ο σεβασμός στη νοητική ποικιλομορφία είναι βασική αρχή σε ένα σχολικό περιβάλλον συμμετοχικής εκπαίδευσης, όπου όλοι ανήκουν, όλοι είναι ευπρόσδεκτοι και όλοι μπορούν να προσφέρουν.

- **Χρήση στρατηγικών διδασκαλίας** και διαχείρισης τάξης που δεν **‘εκμεταλλεύονται’** τα χαρισματικά και ταλαντούχα παιδιά
- Η σύγχρονη τάση να υπάρχουν ετερογενείς ομάδες συνεργατικής μάθησης στις τάξεις, όταν μόνον αυτή εφαρμόζεται, μπορεί να θεωρηθεί “εκμετάλλευση” ή τουλάχιστον λανθασμένη μεθοδολογικά, για τα χαρισματικά και ταλαντούχα παιδιά
- Η δυνατότητα να συνεργαστεί ένα χαρισματικό και ταλαντούχο παιδί με ένα "ικανό" συμμαθητή σε ετερογενείς ομάδες μιας κοινής τάξης δεν είναι η παιδαγωγικά ενδεικνυόμενη πάντα.

- Επίσης, ένα χαρισματικό και ταλαντούχο παιδί καθώς πρέπει να δαπανά τον ίδιο χρόνο με τα άλλα παιδιά σε δραστηριότητες μπορεί να του ανατεθούν ρόλοι, όπως η διδασκαλία συνομηλίκων ή ως βοηθός του δασκάλου.
- Πρέπει να έχει την ευκαιρία να μαθαίνει νέα πράγματα, αλλά με διαφορετικό ρυθμό και βάθος, καθώς και με διαφορετική θεματολογία από τους άλλους, ακολουθώντας τις ιδιαίτερες ικανότητές τους

Κριτήρια επιλογής των χαρισματικών μαθητών

- 1. Επιλογή με κριτήριο το δείκτη νοημοσύνης*
 - Σύμφωνα με το κριτήριο αυτό οι χαρισματικοί μαθητές κατατάσσονται σε δύο κατηγορίες.
 - Η μία είναι αυτή του 10% περίπου του μαθητικού πληθυσμού, στην οποία ανήκουν μαθητές με περίπου 120 και πάνω βαθμολογία στο Wechsler Intelligence Scale for Children (WISC).
 - Μέσα σε αυτό το ποσοστό εμπεριέχεται η δεύτερη κατηγορία, ένα 2% των παιδιών, που έχουν δείκτη νοημοσύνης αρκετά υψηλότερο από το 120.

- *Ανάμεσα στους μαθητές αυτής της κατηγορίας, υπάρχει ένα πολύ μικρό ποσοστό, ίσως ένας μαθητής στους δέκα χιλιάδες, οι οποίοι παρουσιάζουν εξαιρετικά υψηλό δείκτη νοημοσύνης, άνω του 150.*

Η διάγνωση αυτή είναι αρκετά διαδεδομένη, παρ' όλο που:

- α) αγνοεί τη δημιουργικότητα και το ταλέντο στην έκφραση και τις καλές τέχνες,
- β) αγνοεί ταλέντα που περιορίζονται σε συγκεκριμένες μόνον περιοχές,
- γ) κάνει διάκριση σε βάρος των μαθητών που προέρχονται από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα ή από χαμηλό κοινωνικοοικονομικό επίπεδο,
- δ) είναι ανελαστική ως προς την κατηγορία των μαθητών που πλησιάζουν το καθορισμένο ύψος του δείκτη νοημοσύνης, χωρίς να υπολογίζει την πιθανή ύπαρξη δημιουργικότητας ή υψηλά κίνητρα για να παρακολουθήσουν ένα πρόγραμμα για χαρισματικούς μαθητές

Στην ελληνική πραγματικότητα με σύνολο μαθητικού πληθυσμού **1.379.500** (ΕΣΥΕ 2000), τα παραπάνω ποσοστά μεταφράζονται αριθμητικά σε

- **137.000** μαθητές οι οποίοι θα έχουν δείκτη νοημοσύνης μεγαλύτερο του 120
- **2.700** μαθητές με αρκετά μεγαλύτερο από το 120 δείκτη νοημοσύνης.
- Σε εξαιρετικά υψηλής ευφυΐας βαθμίδα αντιστοιχούν **137 μαθητές.**

2. Επιλογή με εφαρμογή των «Ποσοστών»

- Σε αυτήν την περίπτωση υιοθετείται η αρχή ότι ένα συγκεκριμένο ποσοστό μαθητών θα δεχθούν υποστήριξη ως χαρισματικοί και ταλαντούχοι, με διάφορα κριτήρια επιλογής, όπως επίδοση σε δοκιμασίες μέτρησης νοημοσύνης, εξαιρετική ακαδημαϊκή επίδοση σε όλα ή σε μερικά γνωστικά αντικείμενα, όπως μαθηματικά, φυσικές επιστήμες, σχέδιο, χορός κ.λπ.
- Αυτό το ποσοστό μπορεί να εκτείνεται μέχρι και 15% ή 20% του μαθητικού πληθυσμού, ή μπορεί να κινείται σε πλέον αυστηρά όρια του 1% έως και 5% του μαθητικού πληθυσμού.

3. Επιλογή με έμφαση σε επιμέρους εξαιρετικές επιδόσεις

- Σε αυτήν την περίπτωση δίδεται ιδιαίτερη έμφαση στις εξαιρετικές επιδόσεις σε επιμέρους τομείς όπως η τέχνη, η μουσική, τα μαθηματικά, οι φυσικές επιστήμες ή άλλες συγκεκριμένες περιοχές.

4. Επιλογή με έμφαση στον παράγοντα δημιουργικότητα

- Εδώ υπογραμμίζεται η σημαντικότητα του παράγοντα δημιουργικότητα, όταν αυτή αξιολογείται σε υψηλά επίπεδα, ως κριτήριο για τη χαρισματικότητα.

- ***Η εκπαίδευση των χαρισματικών και ταλαντούχων μαθητών προϋποθέτει διεθνώς, αλλά και στην περίπτωση της Ελληνικής πραγματικότητας:***

- α) επιμόρφωση του εκπαιδευτικού προσωπικού,
- β) έγκυρες διαδικασίες εντοπισμού και διάγνωσης για τους μαθητές που έχουν ανάγκη ένα διαφορετικό αναλυτικό πρόγραμμα λόγω των κλίσεων και των ταλέντων τους,
- γ) ύπαρξη του κατάλληλου νομοθετικού και θεσμικού πλαισίου που ευνοεί το ευέλικτο και ανοικτό αναλυτικό πρόγραμμα ή το διαφοροποιημένο αναλυτικό πρόγραμμα και
- δ) αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων που εφαρμόζονται

ΧΑΡΙΣΜΑΤΙΚΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΧΑΜΗΛΕΣ ΕΠΙΔΟΣΕΙΣ

- Η περίπτωση που απαιτεί περισσότερη δουλειά από την πλευρά των εκπαιδευτικών, είναι αυτή των χαρισματικών και ταλαντούχων παιδιών που στο σχολείο, παρουσιάζουν χαμηλές επιδόσεις.
- Αρχικά το φαινόμενο δείχνει αντιφατικό, κυρίως επειδή οι έννοιες της χαρισματικότητας και των χαμηλών επιδόσεων θεωρούνται ως εξ ολοκλήρου αντίθετες.
- Και αυτό μπορεί να αποδειχθεί στην περίπτωση που κάποιος μαθητής ενώ διαθέτει υψηλό δείκτη νοημοσύνης οι σχολικές του επιδόσεις δεν είναι οι αναμενόμενες (π.χ. στα διαγωνίσματα ή στις γραπτές εργασίες).

Ως προς αυτό το φαινόμενο αναφέρουμε τα εξής:

- Το φαινόμενο των χαμηλών επιδόσεων κάνει την εμφάνισή του στην ηλικία του δημοτικού σχολείου.
- Φαίνεται να υπάρχει μια έντονη σχέση ανάμεσα στις χαμηλές επιδόσεις και τη διδασκαλία υπερβολικά δύσκολης ή εύκολης ύλης (ύλης που δε συμβαδίζει δηλαδή με το φυσιολογικό επίπεδο των μαθητών και την ομαλή διαδοχή των τάξεων, όσον αφορά τη δυνατότητα αφομοίωσής της).
- Οι έφηβοι που είναι περισσότερο πολυάσχολοι από τους συνομηλίκους τους εμφανίζουν δυσκολότερα χαμηλές επιδόσεις.

-
- Υπάρχει και η περίπτωση των άριστων μαθητών που δεν ανήκουν σε κάποια ξεχωριστή κατηγορία (ούτε σε αυτή που εξετάζουμε εδώ), και όμως, ενώ στην πλειοψηφία των μαθημάτων διαπρέπουν, ενδέχεται σε κάποιο συγκεκριμένο να σημειώνουν χαμηλές επιδόσεις.
 - Συχνά είναι δύσκολο να αναγνωρίσεις τα σημάδια ενός μαθησιακού προβλήματος, όταν έχεις να κάνεις με ένα χαρισματικό και ταλαντούχο παιδί.
 - Πολλά παιδιά που ανήκουν σε αυτήν την κατηγορία προσπαθούν να επιβιώσουν χωρίς κανείς να τα στηρίζει.

-
- Μερικά έχουν ήδη αναγνωρισθεί ως χαρισματικά, αλλά θεωρούνται τεμπέλικα, χωρίς κίνητρα.
 - Άλλα μπορεί να μην έχουν θεωρηθεί χαρισματικά και πιθανόν να δέχονται υποστήριξη ως έχοντα ειδικές μαθησιακές δυσκολίες.
 - Στην πλειονότητά τους, δυστυχώς, δε θεωρούνται ούτε με εξαιρετικές δυνατότητες, ούτε με μαθησιακές δυσκολίες.
 - Η χαρισματικότητά τους καλύπτει τη μαθησιακή δυσκολία τους και η μαθησιακή δυσκολία τους κρύβει τη χαρισματικότητά τους.

-
- Ποτέ δεν αποτυγχάνουν τόσο, ώστε να θεωρηθούν ότι έχουν ένα πρόβλημα. Γενικά, αν δέχονται υποστήριξη, τη δέχονται συνήθως για τη μαθησιακή τους δυσκολία
 - Απαιτείται ιδιαίτερη προσοχή στην αναγνώριση αυτής της διπλής ιδιαιτερότητας, προσεκτική επιλογή των διαγνωστικών εργαλείων για μια ολοκληρωμένη αξιολόγηση, συνεχής επιλογή του υποστηρικτικού προγράμματος που θα ακολουθηθεί.
 - Η γονεϊκή παρέμβαση, μαζί με τη συμβουλευτική είναι ένα σημαντικό μέρος της εκπαίδευσης των χαρισματικών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

-
- Σε δυσχερή θέση επίσης είναι τα παιδιά που προέρχονται από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα ή από χαμηλά κοινωνικοοικονομικά στρώματα.
 - Πιθανότατα έχουν εκτεθεί σε ακατάλληλες πρώιμες εμπειρίες σχετικά με το αναλυτικό πρόγραμμα του σχολείου, δεν είχαν την ευκαιρία να αναπτύξουν τις κατάλληλες συνήθειες ως προς τη σχολική εργασία, έχουν ήδη αναπτυχθεί αρνητικές σχέσεις μεταξύ αυτών και του σχολικού πλαισίου.

- Τα παραπάνω, σε συνδυασμό *με ασταθή μοντέλα και συστήματα αξιών στην οικογένεια, καθώς και ελάχιστη ή μηδενική γονεϊκή καθοδήγηση* και προσδοκία για ακαδημαϊκή επιτυχία, δημιουργούν αναποτελεσματικές συμπεριφορές και στρατηγικές, καθώς και συγκεχυμένες ή μη ρεαλιστικές προσδοκίες.
- Η μεγάλη απόσταση στην κουλτούρα της γλώσσας, των συμπεριφορών, των αξιών, καθιστά δυσχερή την επισήμανση των χαρακτηριστικών και ακόμα πιο σύνθετη τη διαδικασία του εντοπισμού και υποστήριξης.

Τρόποι στήριξης χαρισματικών μαθητών

- Μεταδώστε τους υψηλούς στόχους.
- Να είστε ευαίσθητοι με τις εμπειρίες και τις αντιλήψεις ανθρώπων από διαφορετικές πολιτιστικές ομάδες.
- Γνωρίστε όλους τους μαθητές και την κουλτούρα τους. Να σκέφτεστε τις προκλήσεις που ενδέχεται να αντιμετωπίζουν τα παιδιά αυτά στο σχολείο.
- Δημιουργήστε ένα πολυπολιτισμικό εκπαιδευτικό περιβάλλον και εξασφαλίστε ότι το σχολικό πρόγραμμα αντανακλά ποικίλες κουλτούρες.

Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να λάβουν υπόψη τους τα ακόλουθα:

- Η εξοικείωση με την ιδιαιτερότητα και τον προσωπικό τρόπο έκφρασης του κάθε παιδιού είναι απαραίτητη.
- Απαραίτητη είναι επίσης και η κατάλληλη διαμόρφωση των συνθηκών, προκειμένου αυτά τα παιδιά να μπορέσουν να εκδηλώσουν με άνεση τις δημιουργικές τους τάσεις.
- Θα πρέπει να επιδιώκεται η επαφή εκπαιδευτικών-συμβούλων που παρουσιάζουν και αυτοί τις ίδιες ιδιαιτερότητες με τα παιδιά (εξασφάλιση μεγαλύτερης κατανόησης).

Βασικές αρχές ως προς την αναγνώριση των μαθητών αυτών είναι:

- Συμπεριλάβετε όλους τους μαθητές στον αρχικό σχεδιασμό ενός προγράμματος.
- Να είστε πρόθυμοι να δεχτείτε αντισυμβατικές τάσεις, όπου τις εκφράζουν .
- Κοιτάξτε πέρα από τα αποτελέσματα των τεστ.
- Όταν πρόκειται να απορρίψετε κάποιους μαθητές, έχετε στο νου σας ότι τα αποτελέσματα των εξετάσεων μπορεί να είναι χαμηλότερα εξαιτίας κάποιας ιδιαιτερότητας.
- Να μην αθροίζετε τα αποτελέσματα των επιμέρους τεστ σε ένα ενιαίο αποτέλεσμα.

Βασικές αρχές ως προς τη διδασκαλία των μαθητών αυτών είναι:

- Προσέξτε τον καθοριστικό παράγοντα της γλώσσας. Μειώστε τους περιορισμούς της επικοινωνίας και αναπτύξτε εναλλακτικούς τρόπους σκέψης και συνδιαλλαγής.
- Δώστε έμφαση στην προσέγγιση της θεωρητικής, υψηλού επιπέδου σκέψης, της δημιουργικότητας και της επίλυσης προβλημάτων.
- Να έχετε υψηλές προσδοκίες. Αυτά τα παιδιά συχνά γίνονται επιτυχημένοι ενήλικοι σε τομείς που απαιτούν ανώτερες σπουδές.
- Εξασφαλίστε ότι τα παιδιά θα δουλεύουν με τους δικούς τους ρυθμούς
- Δώστε τους απαιτητικές ασκήσεις σε προχωρημένο επίπεδο.
- Προωθήστε την έρευνα, τον πειραματισμό και τη συζήτηση.

-
- Βοηθήστε το παιδί να ανακαλύψει τις προσωπικές του ικανότητες.
 - Να παρέχετε προοπτικές που επιτρέπουν στους μαθητές να κάνουν χρήση των πλεονεκτημάτων τους και των αγαπημένων τους τρόπων μάθησης.
 - Χρησιμοποιήστε τις πνευματικές δυνατότητες για να αναπτύξετε στρατηγικές για να τα βγάλουν πέρα.
 - Βοηθήστε στην ενδυνάμωση της αυτογνωσίας των μαθητών.

Η δυναμική της τάξης απαιτεί να:

- Συζητήσετε τις αδυναμίες - τα προτερήματα και τη σημασία τους με την τάξη.
- Ενισχύσετε τη συμμετοχή τους σε όλες τις δραστηριότητες..
- Διευκολύνετε την αποδοχή: Προωθήστε και απαιτήστε το σεβασμό για όλους.
- Απαντήσετε με ειλικρίνεια στις ερωτήσεις των υπολοίπων μαθητών.
- Σεβαστείτε τις ατομικές διαφορές